

การปลูกพืชอายุสั้น...ในสภาวะแห้งแล้ง

สภาวะแห้งแล้ง หรือภัยแล้ง หมายถึง สภาวะที่ขาดแคลนปริมาณน้ำฝน อย่างผิดปกติ จนไม่เพียงพอต่อความต้องการ นานเกินกว่า 2 สัปดาห์ขึ้นไป และเกิดครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเป็นผลสืบเนื่องมาจากปริมาณฝนตกในช่วงต้นปีที่ผ่านมา น้อยกว่าปกติทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง คือ ช่วงธันวาคม-เมษายนอย่างรุนแรงซึ่งมีผลต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรโดยตรง เมื่อหมดฤดูนาปีแล้วจำเป็นต้องให้เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อยแทนการทํานาปรังในส่วนที่ทำได้ ซึ่งพืชที่แนะนำได้แก่ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ข้าวโพด ทานตะวัน และพืชผักต่างๆ ซึ่งพืชไร่อายุสั้นเหล่านี้ใช้น้ำน้อยเพียง 300 – 400 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ แต่ถ้าทํานาข้าวจะใช้น้ำถึง 5 เท่า คือ 1,500 – 2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ แต่การปลูกพืชอายุสั้นนั้นการเตรียมดินจะยุ่งยาก เนื่องจากดินนาส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว การระบายน้ำค่อนข้างเลว จึงต้องเตรียมดินให้ร่วนแล้วทำร่องช่วยระบายน้ำและเป็นการเพิ่มความลึกของหน้าดิน หากระบายน้ำออกไม่ได้หรือน้ำยังท่วมขังไม่ควรปลูกพืชอายุสั้นใด ๆ

1 การปลูกพืชอายุสั้นทดแทนนาปรัง

ควรปฏิบัติดังนี้

(1) ระยะเวลาปลูก

ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควรปลูกในช่วง 15 ธันวาคม -15 มกราคม เพราะช่วงนี้ดินมีความชื้นสูง และพืชเหล่านี้ยังทนต่ออุณหภูมิต่ำได้ดี ข้าวโพดฝักอ่อน สามารถปลูกได้ถึงเดือนกุมภาพันธ์ แต่ถั่วเขียวควรปลูกในเดือนกุมภาพันธ์

(2) ยกร่องแปลงปลูก

ยกร่องกว้าง 1.5 เมตร ทำคลองส่งน้ำและคูระบายน้ำให้เหมาะสมกับความยาวของร่องปลูก เพื่อสามารถให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้น้ำท่วมถึงบริเวณสันร่องปลูกแล้วปล่อยน้ำค่อย ๆ ซึมเข้าไปในแปลงปลูก

(3) พื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด

ควรปลูกถั่วเหลืองโดยไม่เตรียมดิน การให้น้ำควรปล่อยน้ำให้ท่วมแปลงแล้วระบายออกเป็นการให้น้ำปริมาณสูงกว่าการให้น้ำแบบยกร่องปลูกแต่ประหยัดน้ำกว่าการทำนาปรัง

(4) ควรใช้ฟางข้าวหรือเศษวัชพืชคลุมสันร่องปลูกพืชไร่ (ยกเว้นถั่วลิสง)

2 การจะเลือกปลูกพืชไร่ชนิดใดมีข้อเสนอแนะ

ควรปฏิบัติดังนี้

(1) **พืชต้นฤดู** ควรเป็นพืชอายุสั้น (70 – 80 วัน) ทนแล้ง แต่ถ้าไม่สามารถปลูกได้ภายในเดือนพฤษภาคมเพราะฝนมาล่าช้า ไม่ควรปลูกพืชอายุสั้น เพราะเป็นการเสี่ยงในช่วงเก็บเกี่ยวจะเจอฝนหนัก ดังนั้นถ้าฝนมาล่าช้าควรปลูกพืชที่อายุยาวเพียงพืชเดียว

(2) พืชที่สอง ควรปลูกทันทีหลังเก็บเกี่ยวเพราะฝนจะไม่ทิ้งช่วงนานในช่วงนี้ ถ้าปลูกล่าช้าไปจะมีผลกระทบต่อผลผลิต และถ้าฝนตกหนักตามมาจะทำให้เตรียมพื้นที่ปลูกได้ยากพืชที่สองนี้ต้องพิจารณาชนิดพืชเป็นสำคัญและระยะเวลาฤดูฝนที่ยังเหลืออยู่ว่ามีกี่วัน โดยถือว่าฝนจะสิ้นสุดในเดือนตุลาคม

- **การปลูกถั่วเขียว**

ควรปลูกในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ความชื้นในดินยังเหลืออยู่ในภาคเหนือและอีสาน ควรปลูกในเดือนกุมภาพันธ์ เพราะเป็นช่วงหมดฤดูหนาวจะทำให้ถั่วเจริญเติบโตได้ดี พันธุ์ที่แนะนำ คือ อู่ทอง 1 ฝักไม่แตกง่าย อายุ 60 – 70 วันการปลูกพืชอายุสั้นในสภาวะแห้งแล้งกำแพงแสน 2 เหมาะปลูกในฤดูแล้งนอกเขตชลประทานอายุ 65 – 75 วัน ชัยนาท 72 อายุ 63 วัน

- **การปลูกทานตะวัน**

ทานตะวัน เป็นพืชที่ทนต่อสภาวะแห้งแล้งได้ดีกว่าถั่วเหลือง พันธุ์ที่แนะนำ คือ พันธุ์ลูกผสมเพื่อการผลิตน้ำมันพืช เพราะมีระบบรากที่ตื้นรากแผ่กว้างดูดซับความชื้นได้ดี ทอບสนองต่อปุ๋ยและมีแมลงศัตรูรบกวนน้อย อายุเก็บเกี่ยว 90 – 100 วัน ทานตะวันสามารถปลูกแทนข้าวนาปรังได้ ในบางพื้นที่ที่มีการจัดการดี และสภาพพื้นที่นาที่มีการระบายน้ำดีไม่ท่วมขังในที่นาดอนก็ปลูกได้เหมือนพืชไร่ทั่ว ๆ ไป เช่น ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ

- **การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์**

พันธุ์ที่แนะนำคือ พันธุ์ลูกผสม จะทนแล้งได้ดีกว่าพันธุ์ผสมเปิด ได้แก่ สุวรรณ 3851นครสวรรค์ 72 สุวรรณ 4452 (ลูกผสมเดี่ยวพันธุ์ใหม่ให้ผลผลิตสูง) และพันธุ์ลูกผสมจากบริษัทเอกชนต่าง ๆ จะทนแล้งได้ดี อายุเก็บเกี่ยว 110 - 120 วัน ข้อควรระวัง ในการปลูกข้าวโพด คือ ช่วงผสมเกสร อย่าให้ขาดน้ำ เพราะจะทำให้ติดเมล็ดไม่ดี เมล็ดจะ

ลึบ และช่วงเดือน กุมภาพันธ์ของทุกปีหนูจะระบาดอย่างรุนแรง เพราะเป็นช่วงที่อาหาร เริ่มขาดแคลนควรรหาทาง ป้องกันหนูไว้แต่เนิ่น ๆ

- **การปลูกหอม กระเทียม และพืชผักอื่นๆ**

การปลูกหอม กระเทียม และพืชผักอื่นๆ ให้คลุมด้วยฟางข้าว หญ้าแห้ง เพื่อลดการระเหยของน้ำ และลดความรุนแรงจากแสงแดดส่องโดยตรงรวมทั้งรักษาความชื้นในดิน และบังแสงสว่างทำให้เมล็ดวัชพืชไม่สามารถงอกได้ การปลูกพืชอายุสั้น นอกจากจะแก้ปัญหา เรื่องขาดแคลนน้ำโดยตรงแล้ว ยังมีประโยชน์อีกมากมายที่ตามมาได้แก่

- เป็นการตัดวงจรชีวิตของศัตรูข้าว เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคไหม้คอรวง เป็นต้น
- เป็นการปรับคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้น
- ลดการเสี่ยง เนื่องจากผลผลิตนาปรังอาจเสียหายเมื่อน้ำไม่เพียงพอ เกษตรกรจะมีรายได้ชดเชยหรือได้มากกว่าการทำนาปรัง

- **(5) ระยะเวลาการให้น้ำ**

ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักอ่อน ถั่วเหลืองถั่วลิสง ควรให้น้ำ 14 วันต่อครั้ง ตั้งแต่ปลูกจนถึงระยะออกดอก จากนั้นให้น้ำ 7 วันต่อครั้ง จนอีก 14 วัน ก่อนจะเก็บเกี่ยวจึงงดให้น้ำโดยสิ้นเชิง (ยกเว้นข้าวโพดหวาน ข้าวโพดฝักอ่อน ควรรดให้น้ำ 7 วัน ก่อนเก็บเกี่ยว)ถั่วเขียว ควรให้น้ำ 21 วัน ต่อครั้ง และงดให้น้ำ 14 วัน ก่อนเก็บเกี่ยวครั้งสุดท้าย